

Примствено На стр. 5

Акценти

Адрес на редакцията: гр. Казанлък, бул. „Розова долина“ 100, офис 8 (срещу Митницата)

„АРСЕНАЛ“ АД - ГЕНЕРАЛЕН СПОНСОР НА ПРАЗНИКА НА РОЗАТА '2024

В чест на своите 100 години в Казанлък „Арсенал“ подкрепя 121-ия Празник на розата със 100 хиляди лева

Генералният директор на „Арсенал“ АД инж. Николай Ибушев и кметът на община Казанлък Галина Стоянова подписа на 10 май 2024 г. договор, съгласно който „Арсенал“ стана генерален спонсор на Празника на розата '2024. По случай своите 100 години на казанлъшка земя, най-голямото българско машиностроително предприятие подкрепя провеждането на 121-ия Празник на розата в Казанлък със 100 хиляди лева.

Така най-големият работодател на територията на община Казанлък и в региона – „Арсенал“ АД, и местната власт за пореден път си подадоха ръка в обща цел – постигане на още по-високо ниво в развитието на Казанлък, в утвърждаването му като столица на Долината на розите и като едно от най-привлекателните места в България, както за туризъм, така и за живеене и професионална реализация. Сътрудничеството между Община Казанлък и „Арсенал“ е дългогодишно, то започва далеч преди вековния юбилей на предприятието в града и ще продължи в бъдеще. Настоящото спонсорство е още един пример за ползотворно парт-

ньорство между бизнеса и местната власт, за важната роля на индустрията за просперитета на града и населените места, както в сферата на икономиката, така и в културата и туризма.

К о а л и ц и я „Алтернативата на гражданите“ – Казанлък, чрез своята едноименна фондация, дари 10 000 лева за провеждането на 121-ия Празник на розата. Това е по-редното дарение, което Фондацията прави за подкрепа на събития и личности, допринасящи за издигане престижа на Казанлък и общината.

По повод вековния си юбилей „Арсенал“ АД поема шефство над паметника на Св. Св. Кирил и Методий, намиращ

Юлия Младенова

се в двора на Хуманитарната гимназия в Казанлък, чийто патрон са двамата равноапостоли. Това е първият в България паметник на светите братя и е отлят от бронз в Държавната военна фабрика, днес „Арсенал“, през 1934 г.

Честит 24 май!

Уважаеми учители и преподаватели,
Уважаеми дейци на културата и изкуството,
Скъпи ученици, студенти и колежани,

От свое име и от името на ръководствата на „Арсенал“ АД и „Арсенал-2000“ АД бих искал да Ви поздравя с най-обичания български празник – 24 май, Денят на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. Повече от 120 години химът „Върви, народе възродени!“ разутпява сърцата на поколения българи и като компас сочи върната посока в бъдещето – посоката на знанието, просветата, науката. Това е „светлата бъднина“, към която винаги се е стремил човешкият дух.

Нека следваме заветите на нашите предци, издигнали знанието като знаме на просперитета и човешкия прогрес. Неслучайно точно в Казанлък се намира първият паметник в България на светите братя равноапостоли Кирил и Методий, неслучайно той е отлят в Държавната военна фабрика, днес „Арсенал“.

Нека бъдем достойни наследници на нашите първоучители и на хилядите техни последователи, да не се предаваме пред трудностите и да си поставяме високи цели, защото така ще постигнем лично усъвършенстване и обществен напредък.

Пожелавам Ви здраве, дръзновение и неугасващ стремеж към научни и творчески върхове.

Честит празник!

Инж. Николай Ибушев

Генерален директор на „Арсенал“ АД

Почетен гражданин на Казанлък

Основател и ръководител на МК „Алтернативата на гражданите“

Царица Роза '2024 - Неделина Неделчева, вляво е втората подгласничка Мариам Григорова, вдясно - първата подгласничка Елена Николаева

Арсеналско момиче е подгласничка на Царица Роза '2024

Елена Николаева, дъщеря на Иглика Николаева, метролог в „Арсенал“ АД, стана първа подгласничка на Царица Роза '2024 на Казанлък. Освен нея, още две арсеналски момичета се впуснаха в надпреварата за 56-ата корона на Долината на 14-и май в Дома на културата „Арсенал“. Деляна Ненова, абитуриентка от Хуманитарна гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“, е дъщеря на Елисавета Делева, ръководител-отдел „Производствено-диспечерски“ на Завод 5. Нели Енева, абитуриентка от същата гимназия, е дъщеря на арсеналеца Павел Енев, работил на фирмения полигон в Казанлък.

На стр. 6

НОВАТА ГРАДИНА НА РЕСТОРАНТ „ОРЕШАКА“: ВЪЛШЕБСТВО И УЮТ

Няма по-подходящо време от месец май да сложиш началото на нещо ново. Особено, ако то се намира в приказната казанлъшка Розова долина. Аромат на маслодайни рози, величествена гледка към стария Балкан, чист въздух, зелено, уютно. И сред тази щедрост на природата отвори врати едно истинско бижу – новата градина на ресторант „Орешака“. Вълшебство от огън и вода, от светлини, зелени оазиси, езерца с изящни мостчета, водопад и водоскоци, арки с рози. Пространство, достатъчно просторно, което дава спокойствие и самостоятелност на всяка компания, дошла да хапне от вкусното меню и да релаксира далеч от градския шум. Впечатлява изисканото оборудване, издържано в модерна топло-ръждив цвят. Сенниците са елегантни – те предпазват от слънцето през деня, а като приятнее, от тях струи нежна светлина.

Продължава на стр. 6

За резервации в ресторант „Орешака“: 0700 70 717, www.oreshaka-bg.com

Орешака
Балканска ограда

СТАНИ ЧАСТ ОТ НАШИЯ ЕКИП!

„НИМЕКС“ ЕООД
ЕИК 123094839

Ресторант „Орешака“
ТЪРСИ ДА НАЗНАЧИ

- Хигиенисти;
- Сервитьори;
- Готвачи;
- Управители.

Необходим документ при кандидатстване:
* Автобиография

За повече информация: 0700 70 717

Ресторант Орешака Казанлък

„АЛТЕРНАТИВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ“ ПРЕДЛОЖИ ДВАМА КАЗАНЛЪЧАНИ ЗА ПОЧЕТНИТЕ ЗВАНИЯ НА ГРАДА

Общинските съветници от коалиция „Алтернативата на гражданите“ предложиха двама изявени казанлъчани, достойни да им бъдат присъдени почетните звания на града. Това са Стефан Дечков Саранеделчев – за удостояването му със званието „Почетен гражданин на Казанлък“ за неговата дългогодишна общественнополезна дейност за град Казанлък и общината, и Ради Златанов Милев – за Вписване в Почетната книга на Казанлък за неговите изключителни постижения в областта на спорта и дългогодишната му общественнополезна дейност за Казанлък и общината.

Стефан Дечков Саранеделчев

Стефан Саранеделчев е юрист, дългогодишен съдия и заместник-председател на Окръжен съд – Стара Загора. Казанлъчанин, отдал се на реализирането на родолюбиви идеи и инициативи. Прави редица изследвания в областта на историята, краезнанието и родознанието. Феноменална е неговата памет за историческите събития, личности и дати, които описва в своите книги, публикации и интервюта, и задълбочената му изследователска дейност на старите казанлъшки родове. Заклет казанлъчанин и страстен изследовател на родния си край. В едно от последните си интервюта той казва: „Бих умрял, ако трябваше да живея другаде, а не в Казанлък!“. Детайлно е изследвал и описал в книгите си старите казанлъшки родове – Саранеделчеви, Калайджиеви, Кьорнеджиеви. Издирил е и запазил спомените на казанлъчани за места, улици, обекти в града, които са безценен източник за историята на

града. Самият той описва с перфектна точност квартали, родове и места, хора и събития, на които е съвременник. Негов е разказът за последните дни от живота на един от основателите на Българската социалдемократическа партия, видният български общественик Константин Бозвелиев, по спомени на неговия баща Дечко Саранеделчев. В продължение на 37 години Бозвелиев е общински съветник, избран пет пъти за народен представител, кмет на Казанлък 1908-1911 г. Позовавайки се на своята завидна памет, изследователски усет и контакти с възрастни казанлъчани, Стефан Саранеделчев цитира спомените на Митьо Ламбов, роден през 1935 година. Той разказвал как като деца учителите ги извеждали в местността Орешака, където играели по цял ден. Освен орехови насаждения,

имало и много кестени. Този орехово-кестенен период продължил докъм 60-те години на 20 век.

„От малък съм заживял с мисълта, че трябва да допринеса за паметта на моите родственици. Оттогава започнах да разпитвам своите дядовци, лели, чичовци за неща, свързани с историята на Казанлък. А през 70-те години с един касетофон „Унитра“ започнах да правя интервюта с живите роднини, близки, съседи. Не е тайна, че фанатично съм влюбен в Казанлък. Кръвно съм свързан с този град“.

Стефан Саранеделчев има 10 авторски книги на тема история и краеведство, но той упорито отстоява и съвременни идеи и инициативи, свързани с местната общност в Казанлък. Заедно с поета Димитър Никленов организира Празници на цъфналите вишни, чието начало бе поставено през 2009 г., по време на които се провеждаше и поетичният конкурс „Белоцветните вишни“. Саранеделчев бе един от инициаторите за връщането на

историческото име на върха, където се намира Паметникът на Свободата – Свети Никола. По негова инициатива в Казанлък през 2019 г. бе открита паметна плоча на Братя Георгиеви на сградата, където някога е било тяхното лютиерско ателие – първото в Казанлък, дало началото на фабриката за струнни музикални инструменти „Кремона“. През 2018 г. бе част от инициативата за

на рядък вид вековно дърво в Казанлък, 200-годишен чимшир, намиращ се в централната част на града, в 2 категории на конкурса „Дърво с корен“. През 2020 г. по негово и на още двама казанлъчани предложение още едно дърво в Казанлък кандидатства за приза „Дърво с корен“ – питомен кестен, намиращ се в двора на Девичкия манастир „Въведение Богородично“.

Стефан Саранеделчев събира усърдно казанлъшката памет

„За нас като казанлъчани е чест да има съгражданин като Стефан Саранеделчев, който през целия си житейски път оставя ярка следа като личност, посветила се, както на родолюбивата дейност да съхрани паметта за града ни и да я предаде за поколения напред, така и на общественнополезна инициатива в днешно време, които допринасят за издигане престижа на Казанлък. Считаме, че Стефан Саранеделчев е достоен за званието „Почетен гражданин на Казанлък“ и заслужава нашето уважение чрез този акт на признателност към неговата всеотдайна работа на ползу роду“, се казва в предложението на съветниците от групата „Алтернативата на гражданите“, представено на Общинския съвет.

честване 100-годишнината от началото на лютиерското издаване в Казанлък.

През 2019-а Стефан Саранеделчев бе един от основните инициатори за номинирането

ност към неговата всеотдайна работа на ползу роду“, се казва в предложението на съветниците от групата „Алтернативата на гражданите“, представено на Общинския съвет.

Ради Златанов Милев

Ради Милев е инженер по образование, спортист по призвание. С основание може да се нарече заклет родолюбец – винаги и навсякъде, у нас и в чужбина, той бяга с националното знаме в ръка. За националния празник на България 3-ти март бяга от Казанлък до връх Шипка в продължение на повече от 30 години. Същото прави всяка година и за честванията на Хаджи Димитър на връх Бузлуджа. Със своята забележителна физическа подготовка и с издръжливостта си, демонстрирани чрез различни инициативи в Казанлък, Ради допринася за издигане спортния имидж на града. Включва се в редица надпревари за подрастващи с цел да привлече децата и младите хора в Казанлък към спорт и здравословен начин на живот. На 6 февруари 2014 г., на 65 години, прави 3624 клека за 1 час на площад „Севтополис“. На 25 май 2022, на 74 години, прави 7841 повторения на уред за коремна преса във фитнес зала в Казанлък за 1 час и 46 мин. Има 24-часови изкачвания по стъпалата от прохода Шипка до Паметника на връх Шипка (2009 г. и 2010 г.) и по стъпалата на парк „Тюлбето“ в Казанлък. Инициатор, организатор и участник е в пробага „1100 км по пътя на българското опълчение“ от град Кишинев до връх Шипка през 1993 г. Участниците пробягват щафетно, без да спират, разстоянието от 1100 км за 4 денонюция и финишират на 3-ти март на Паметника на Свободата. Милев е един от организаторите на

маратон „Розова долина“ в Казанлък. Миналата година 11-годишният му внук Ради участва в маратона и е първи на 10 км до 16-годишна възраст. През 2023 г. е инициатор на пробага „Олимп – Казанлък“ за символично донасяне на огъня от планината Олимп в Казанлък по случай 120-ата годишнина на Празника на розата. Ради Милев е единственият българин със световни рекорди на ултрамаратон. Има 5 световни рекорда (във възрастови групи) на най-дългите бягания, за които се регистрират световни рекорди – на 6 дни и на 48 часа. Към момента е национален рекордьор на 6-дневно бягане. На 6-дневното бягане за Световната купа през 2019 г. в Унгария участват много добри бегачи от 5-те континента, но е поставен само един световен рекорд и той е български – на Ради Милев. Този рекорд е национален и към момента. Има признати два световни рекорда от GOMU (Global Organization Of Multi-day Ultramarathoners – Глобална организация на многод-

невните ултрамаратонци). Предстои ратифицирането на още 2 рекорда на 72 часа. Ради Милев е най-възрастният национален рекордьор на ултрамаратон в света. Към днешна дата той е единственият ултрамаратонец в света, който има 7 най-добри постижения на дисциплина в ултрамаратона в една възрастова група. Постиженията са

но на 64 години, след което го подобрява на 65, 69 и на 70-годишна възраст. Печели 48-часово бягане на 65 години (Кладно, Чехия '2013) и на 71 години (Поликоро, Италия '2019). Печели 72-часово бягане на 64 години (Антиб, Франция '2012).

През 2009 г. на 10-дневно бягане в Ню Йорк, на 60 години, пробягва 1012.277 км и е 3-ти в общото класиране. Постижението му в това бягане във възрастовата група М60 (60–64) до момента не е подобро.

Той е най-възрастният българин, завършвал едно от най-реномираните и емблематични състезания в света – 246-километровото бягане от Атина до Спарта „СПАРТАТЛОН“. Завършва го 2 пъти – на 55 и на 60 години. До момента са завършвали 13 българи, но най-възрастният е под 50 години.

Ради Милев е експерт и водещ сътрудник в групата GOMU. Регистриран е за участия в Световните първенства на GOMU на 48-часово и на 6-дневно бягане през 2024 г. Целта на участията му е подобряване на световните рекорди във възрастовата група 75–79 години (М75). Особен интерес представлява рекордът на 6

дни, който е от 1995 г. и вече 29 години не е подобрен.

На всички състезания на и над 48 часа, в които е участвал, Ради Милев се класира 1-ви във възрастовата си група, с изключение на едно, когато е 2-ри. 7-те най-добри постижения в бяганията на 48 часа продължават да са негови. Ради Милев има сериозни постижения и в колоезденето. На 60-годишна възраст участва в състезания на 200, 300, 400 и 600 км и е единственият, който завършва всички дистанции в рамките на една седмица, въпреки че е най-възрастният и не е професионален колоездач. Отличник е на БТС и на курса за планински водачи. Изкачва 7-те планински първенци в България за 7 дни, като изменява разстоянието между тях (над 700 км) бягайки, сам и без подкрепа, по случай 7-я конгрес на БТС през 1987 г.

„В постигнатите от Ради Милев световни рекорди до името му винаги стои името на България и на Казанлък. Той е посланик на добра воля на нашия град, в който живее от дълги години, по всички краища на света, където развива българското знаме. Превърнал се е в легенда в дългите бягания. Вписването на Ради Златанов Милев в Почетната книга на Казанлък е жест на признателност към неговата неуморна дейност за развитието на спорта и за популяризирането на Казанлък“, казва в предложението си общинските съветници от „Алтернативата на гражданите“.

Подготви Юлия Младенцова

Където и да е по света, Ради Милев гордо вее българския флаг

на 48-часово бягане в групата М70 (70–74) са постигнати от 7 участия в 6 държави. Единственият бегач в света е на възраст 70+ с постижение над 700 км за 6 дни и с четири постижения над 300 км за 48 часа.

Прави най-доброто българско постижение на 6 дни на 64 години, след което го подобрява на 65, 66 и на 71 години, за 48 часа – съответ-

ЦАРИЦИТЕ НА „АРСЕНАЛ“

Всяка година през м. май Розовата долина тръпне в очакване на едно голямо събитие – изборът на Царица Роза. Конкурсът е на повече от половин век.

Кандидатки за царската корона през годините са били много красиви момичета – дъщери на арсеналци или работещи в оръжейницата. В оспорвана надпревара те са **печелили** титлата **Царица Роза** или са ставали **подгласнички на царицата**.

АРСЕНАЛСКИТЕ ЦАРИЦИ

Царица Роза, 1970 – Анастасия Стоянова

Анастасия е първата Царица Роза, избрана с конкурс от специално жури през 1970 г. В „Арсенал“ работи в периода 1973-74 г. като рехабилитатор.

Царица Роза, 1972 – Мария Раевска

Тя е дъщеря на арсеналец – военен представител на продукцията на оръжейницата. Мария има отлична професионална кариера като инженер-химик.

Царица Роза, 1973 – Иванка Бакоева-Генчева

Ваня постъпва в арсеналския ЕИЦ, после работи като статистик, управлява складово стопанство, от 2007 година е в „Арсенал-2000“.

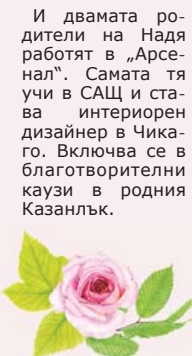

Царица Роза, 1991 – Мария Пейчева - Върбанова

Мария, дъщеря на арсеналец, започва работа на струг в Завод 4/110. Впоследствие едновременно работи и учи в Пловдивския университет.

Царица Роза, 1994 – Надежда Цветкова

И двамата родители на Надя работят в „Арсенал“. Самата тя учи в САЩ и става интериорен дизайнер в Чикаго. Включва се в благотворителни каузи в родния Казанлък.

Царица Роза, 1997 – Радка Тояганова

Майка ѝ, Радостина Тояганова, дълги години работи в „Арсенал“ АД – в различни цехове в Казанлък и Мъглиж. Радка живее със семейството си във Варна. Съпругът ѝ – капитан II ранг Николай Данаилов, е капитан на кораба, превозил участниците в 31-та антарктическа експедиция до остров Ливингстън.

Царица Роза, 2006 – Ваня Николова

От 2006-а до 2015-а година Ваня е икономист в Завод 5, където работят и майка ѝ, и сестра ѝ. Успоредно с работата учи икономика в Тракийския университет. Живее в САЩ, има малък семеен бизнес.

Царица Роза, 2008 – Василена Найденова

Василена е танцьорка във Фолклорния танцов ансамбъл „Арсенал“ и дългогодишна негова солистка. Висшето си образование завършва в София.

Царица Роза, 2014 – Гергана Петрова

Майка ѝ е главна счетоводителка на Завод 5. Гергана събдва мечтата си да учи в Глазгоу, Шотландия, специалност „Продуктов дизайн“.

Царица Роза, 2020 – Мария Петрова

Мария, дъщеря на арсеналец, е 52-та Царица Роза на Казанлък, за първи път избрана в онлайн конкурс през епидемичната 2020 година.

Короната на казанлъшката Царица Роза очаква красивите арсеналски момичета и през идните години – за да заблести в косите им като символ, разнасящ и по този очарователен начин непреходната слава на „Арсенал“.

Мария Рашкова

ВАЛЕРИ ДЖАМБАЗОВ:

МУЗИКАНТ, УЧИТЕЛ, ЧОВЕК НА ДУХА

Той е Валери Джамбазов. Артист. В родния Казанлък не може да бъде объркан с друг. По улиците тук рядко срещаме подобни хора. Свободни, на които отдалеч им личи. Валери казва, че няко-

ни. Валери открива това не без известна тъга – някаква обърканост има в новото поколение. В масовия случай то не е така любознателно и целенасочено като връстниците си преди 30 години,

сещаван от 4 милиона туристи годишно. Да забавляваш такава публика е професионализъм. Групата поддържа огромен репертоар в различни жанрове – поп, фънк, рок, кънтри, валсове, танга... Могат всичко. „Защото навсякъде хората се забавляват различно“, обяснява Валери. И всеки клуб, всяка сцена, според своята публика и избора на собствениците, си има свой музикален облик. На такива места Валери друга българска група не е виждал. Това няма как да не го

сът различни конфигурации. Понякога изпълнителите идват и си тръгват и по лични причини. Да обикаляш света години наред не е лесна работа, семейството си иска своето. „Винаги съм се съобразявал с желанията на музикантите в групата“, казва Валери. Колкото до него самия, той абсолютно осъзнато и отдавна е направил житейския си избор. „Разбира се, знам цената, – усмихва се Джамбазов, – но иначе нямаше да имам група!“. Той е не само музикант, а и ме-

средата в Руската гимназия в Стара Загора, където Валери учи, е точно такава – будна, отворена към света.

Джамбазов започва да учи китара абсолютно сам. Първите акорди му показва негов братовчед. Когато като студент отива на изпит за категоризация, за да получи квалификация за упражняване на професията, Валери изумява комисията с отговора на въпроса, кой е неговият учител: „Учил съм се сам“. В София, през музиката, той бързо попада във високите културни и научни среди. Това е безценно време, срещите със забележителни хора са неповторими. Когато се завръща тук, дава на родния си град всичко, което има – младата публика на града от онова време го помни от Младежкия дом, а ентузиастите в политиката – от първите седесарски сбирки. Оттогава е минало много време. Валери си дава ясна сметка, че сега е съвсем различно. Комерсиално така е завладяло всичко, че дори не му се говори за това. За отстояване на морални принципи в поведението на съвременния човек е трудно да се говори, налице са очевидни нравствени дефицити. И в Казанлък не е същото, липсват хората на Духа. Цяла прослойка от хора на изкуството, които обживяват града допреди само десетилетие, вече липсва. Дори нощният живот е сведен до минимума петък – събота. Коледните банкети, които оцветяват вечерите за месец време, той не ги брои за нощен живот. Тъжно е, че през другото време след 18.00 ч. вечер през зимата Казанлък е пуст. Лятото не е много по-различно. Само Валери Джамбазов си остава

не било така. „Какви хора имаше в Казанлък!“, вметва той, докато говори за първата си среща с музиката в детския хор на читалище „Искра“ под диригентството на Апостол Апостолов. Китарата, ROYAL ALLIGATORS и всичко друго идва после. За бенд лидера на „Алигаторите“ в началото е песента: „Обичах да пея!“.

Останало са три десетилетия живот на музикант от круизните кораби на Норвегия, през елитните клубове на Хамбург до Канарските острови, сцените на култовия испански парк Порт Авентура, Обединените арабски емирства, Дубай, Абу Даби, Йордания, Оман и Катар. И корабните дестинации с Color line, DFDS, Ford line, Tallink – Siliya line – Австрия, Финландия, Швеция, Англия, Холандия и Дания. Ковид ситуацията прекъсва шестогодишната работа на „Алигаторите“ в круизите на Costa Diadema между Италия, Палма де Майорка, Испания и Франция и връща Валери у дома.

В последните две години бендът свири най-често в българските клубове. Сега са квартет: китара и вокал – Валери Джамбазов, клавири – Яна Георгиева, ударни и перкусии – Дончо Нейков и певицата Страшила Браилова.

По професия Валери Джамбазов е филолог. Завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. Дарбата за езика му проличава веднага. Разговорът с него е истинско словесно приключение. Точно така го помнят и първите му ученици от ХГ „Св. Св. Кирил и Методий“ в Казанлък в началото на 1990-те – увлекателен разказвач, харизматичен преподавател, доверен приятел. С много от тях си остават близки. Близък го чувстват и сегашните деца, на които преподава в гимназия „Акад. Петко Стайнов“. Разбира се, те са съвсем различ-

почти не полага труд да научи нещо извън часовете в класната стая. Но човешката връзка с учениците за Валери остава същата:

Все така го обичат!

Той не крие, че днес, дори повече отпреди, се опитва да даде всичко от себе си в преподаването. Точно, защото за някои от младите хора това негово всичко остава единственият им досег с литературата, с хуманитаризма. Отговорността е голяма. Когато наскоро заедно правят открит урок, инспекторът е впечатлен. „Непременно трябва да задържите този учител!“, казва той на директорката. Засега Джамбазов остава. Турнетата с „Алигаторите“ са само за един сезон са вече планирани, вкл. и в чужбина. Но в последните години лятото на групата минава основно на Ханската шатра край Слънчев бряг – място, което запазва във времето своя елитен профил. Музикантите не свирят навсякъде и на всяка цена. Точно тук се чувстват като в Европа. А Европа те познават отлично. Най-дълго свирят в Германия – превземат топ клубовете на Хамбург, където работят цели седем години. В „Томас Рийд“, Академията, „Фиш Аукцион Хале“ и „Хафен Гебургстаг“ са като у дома си. В Норвегия свирят в известния хотел „Лилехамер“, в Испания купонът с тях тече в емоцията на най-големия увеселителен парк Порт Авентура, по-

радва. Защото е признание. И преживяване, което не можеш да опишеш, трябва да го опиташ. Как да опишеш цяла една нощ на сцената, буквално до зори, обмяната на енергия и емоция с хора от целия свят? Точно тази жива цветна амалгама от толкова различни, щастливо заредени от музиката, хора е нещото, което Валери не заменя за нищо на света.

Динамиката! Еуфорията! Свободата да пътуваш!

„Разнообразието, човешкото богатство на света, в което се гмуркаш без остатък. Това е изворът на вдъхновение за всеки музикант, срещите с публиката. Музикалните ар-

тистични като нас живеят заради срещите си хората, ние не сме художници, които творят в самота“, обяснява фронтменът на „Алигаторите“. В годините форматът на групата се променя. Сега са квартет, но са били и секстет – с участието дори на саксофон. „Музикантите се сменят, това е нормално“, казва бенд лидерът. Не само, защото на местата, където свирят, тър-

ниджър. Отдаването докрай на групата е без алтернатива, дори да са нужни жертви в личния живот. Джамбазов разбира това още в началото, когато напуска Казанлък, за да стане част от софийската група „АЕРО“, сформирана към БГА „Балкан“. В края на 1980-те студентът по българска филология учи и работи едновременно. Прави същото и 20 години по-късно в Хамбург, където следва славянски филологии. Владее много добре немски и английски. Учи цял живот – всякакви

неща, към които го тегли.

Така е и с китарата

Още като ученик Валери посяга към нея – заради страстта си да пее. А с приятелите пеят много. По това време младите хора се събират по домовете, пеят, свирят на китара. Тя е част от мъжкото самочувствие сред интелигентните момчета. А

същият – не просто, защото десетилетията не са оставили никакъв физически белег по него. Той е все така жив, забързан към следващи срещи с публиката на „Алигаторите“, широко усмихнат, вечен оптимист. Щастлив в избора си човек, успял да превърне хобито в професия и начин на живот, който, ако има втори шанс, ще повтори пак и по същия начин.

Диана Рамналиева

„АРСЕНАЛ“ ПОДГОТВИ НОВИ 20 АБИТУРИЕНТИ В ДУАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ

20 абитуриенти в специалностите „Машини и системи с ЦПУ“ и „Мехатроника“ на ПГ „Иван Хаджиенов“ в Казанлък завършват тази година по програмата за дуално обучение на „Арсенал“ АД, информира инж. Владимир Чукумишев, ръководител направление „Образование, квалификация и кариерно развитие“ в дружеството, зам.-председател на Комисията по образование, младежки дейности и спорт и член на Комисията по култура, туризъм и вероизповедания в Общински съвет – Казанлък.

За осемте учебни години до настоящата успешно са завършили 149 ученици. Във фирмата са постъпили на работа 32-ма, 7 от тях продължават висше образование по стипендиантската програма на „Арсенал“. Към момента се обучават, освен завършващите, още 18 единадесетокласници в двете специалности.

Дуалното обучение във фирмата стартира през 2015 г., първият випуск се дипломира през 2016-а. Практическото обучение на ученици в „Арсенал“ е част от реализацията на българо-швейцарския проект ДОМИНО 2015 – 2019 г. От началото на проекта в казанлъшката оръжейница обучение преминават 187 ученици по двете специалности с помощта на 22-ма наставници.

Теренът на дуалното обучение в „Арсенал“ са заводите 1, 5 и 6 и отдел КАПП. Учениците идват тук в последните два гимназиални класа, почти две трети от практикуващите са от специалността „Мехатроника“.

В 1/400 е обикновен работен ден. От линиите с модерни машини с ЦПУ се носи тихо, едва доловимо бръмчене. Почти никога няма мириса на масла. Абсолютна чистота. Двайсетина оператори с очевиден спокоичество следят обработката на детайли зад предпазните стъкла и стълпките на процеса от софтуера на компютърния дисплей. Тук 24/7 високоефективните машини не спират. В цеха има близо 50 оператори, настройчици, шлосери, окачествители – всички с техническо образование, много от тях висшисти. Жените са малко. 1/400 произвежда корпус детайли за всички изделия на Завод 1, понякога и за други заводи. Тук има ред. Началникът Георги Драгоев е винаги на разположение за решаване на всякакви проблеми. В дъното на халето две момчета в работни тениски с лого „Арсенал“ обслужват сложната техника с вещина, еднакво с тази на другите оператори. Стефан и Даниел, с фамилия Димитрови, без да са роднини, коментират процеса с преподавателките си по специални предмети – инж. Златина Илиева и инж. Пенка Бялкова. „Чудесни момчета!“, – казват и двете за своите възпитаници. – Не само тук, те са активни във всички инициативи, много добри ученици“. Илиева е в ПГ „Иван Хаджиенов“ от 25 години, Бялкова – от осем. Казват, че

най-хубавото в работата им е срещата с умни очи, когато виждаш, че младежите се трудят с желание и постигат

Началникът на цех 1/400 Ганчо Драгоев, учителките Пенка Бялкова и Златина Илиева, инженер-конструкторът Николай Куцаров и отговорникът за дуалното обучение инж. Петко Кърлешев обсъждат работата на 12-класниците Даниел Димитров и Стефан Димитров, част от дуалното обучение тук

резултати. Има и незаинтересовани ученици с проблеми в мотивацията. Но 12-класниците от 1/400 не са от тях. В това учебно заведение много деца отиват точно заради дуалното обучение, което им дава ученически стипендии и

Повечето от съучениците им също практикуват в „Арсенал“. Най-добрите получават предложения за работа или покана за сключване на договор по Стипендиантската студентска програма на фирмата, след което се връщат на работа тук.

Наставниците

В 1/400 сега те са трима – монтьорът Неделчо Тотев, на стройчикът на металорежещи машини с ЦПУ Таньо Митев и началникът Ганчо Драгоев. Наставниците трябва да са абсолютни професионалисти. Определят се след становище на началник-цеховете. Всеки има право да обучава до пет души. Наставниците имат методическа подготовка, прилагат индивидуален педагогически подход, водят дневник. Всеки ученик има консултиран с Инспекцията по труда двегодишен договор с фирмата, заплаща му се за отработено време, което наставниците упълняват

максимално. Строго се спазват Кодексът на труда и Законът за безопасни и здравословни условия на труд, фирмата осигурява работно облекло и предпазни средства за учениците. „Мисията на наставниците е много отговорна“, – казва инж. Куцаров, който изтъква и че дисциплината и приучването към труд за младите хора са не по-малко важни от техническите познания и работата по чертеж. Времето

тук трупа незаменен опит. В 11-и клас в два от дните учениците са в „Арсенал“, в 12-и – по три дни. Това е повече от опита на всеки друг начинаещ работник, който се води ученик само един месец. Изискванията към възпитаниците са високи – тук идват най-добрите, с отличен успех и дисциплина. Като Даниел и Стефан. За отличен успех единият е бил в Италия, другият – в Португалия по програма „Еразъм“.

„Повечето от обучаваните са отговорни. Лошите им страни по-рядко се проявяват“, – твърди водещият дуално обучение в „Арсенал“ конструкторът инж. Петко Кърлешев.

За него част от проблемите с мотивацията за работа и учене идват от родителите, кои-

Зрелостници от Механото: „Арсенал“ дава отличен старт

Стефан и Даниел са абитуриенти. Но балът за сбгубване с училище за тях не е събитието на годината. Дипломирането и стартът на следването в избраната от тях инженерна машиностроителна специалност са им далеч по-важни. Те са сериозни момчета, искат добро бъдеще. Професията ги привлича от малки. ПГ „Иван Хаджиенов“ е логичният им избор. Но решаващата мотивация идва след комбинирането на теорията с практиката в „Арсенал“. Двамата младежи, преминали системата на дуалното обучение тук, са реалното възпълнение на казаното от Николай Куцаров, водещ инженер-конструктор и отговорник по образователните програми на дружеството: „Ние създаваме трудови навици и най-важното – градим мотивацията за труд, който младите хора да вършат с удоволствие, да харесват и обичат, да идват на работа с радост и желание за професионално развитие“.

то казват на децата си, че в машиностроенето няма добри доходи. В „Арсенал“ не е така.

ти, разработени с помощта на „Арсенал“, чиито специалисти определят детайла, предмет

От дясно наляво: Инж. Пенка Бялкова, Стефан Димитров, инж. Петко Кърлешев и Ганчо Драгоев коментират дипломния проект на Стефан

лят по работни места в близост до родителите им, ако имат такива в „Арсенал“. Така те стават съпричастни към обучението.

Учениците

„Научих много в „Арсенал“, – казва Стефан, овладял производството от монтажа, през машините с ЦПУ до измерването. – Много съм доволен. „Сухата“ теория от училище се прилага тук на дело и вече разбираме за какво става въпрос. Има високо квалифицирани специалисти, от които винаги можем да потърсим помощ, научаваме много!“. Реалността надминава предварителните очаквания, твърдят и двамата абитуриенти. Даниел казва: „Тук има модерно оборудване, отличен екип, всички ни помагат! Знанията ни се обогатяват непрекъснато, за всичко е помислено! Дуалното обучение е комплексно“. В началото той започва с операциите на кратките програми, вече е минал по цялата линия с машини, но признава, че всеки детайл е сложен за обработка.

Още преди въвеждането на дуалното обучение „Арсенал“ обучава гимназисти. Тогава обаче младежите са придобивали само обща техническа култура, в конкретното производство не са могли да навлязат, защото времето по програмата не достигащо.

Дипломните проекти

Даниел и Стефан отдавна са готови с дипломните си проек-

на разработката им. „Радостно е, че все повече ученици избират проект пред теоретичен изпит по конспект“, – коментират учителките Илиева и Бялкова, – така на дело се свързва теорията с практиката“. Резултатът от проекта, детайлът, който се изработва, се прави на място. За Даниел и Стефан в 1/400 помагат всички. „Трудната част е събирането и обработката на информацията, изчисленията с днешната техника не са проблем“, – казват учителите. За двете момчета те нямат съмнения, че са справили успешно, а самите ученици признават, че с проекта са се справили много добре, защото: „Колегите от „Арсенал“ ни помогнаха много!“.

Бъдещето си и двамата свързват с машиностроенето. Даниел планира да учи „Компютърна техника в машиностроенето“ задочно, за да може да работи. Стефан обмисля редовно обучение „Мехатроника“ в Технически университет – Габрово. Последните дни в училище са им доста напрегнати. Предстоят изпити. Но са категорични, че ученическия си живот ще помнят с добро, а работата си в „Арсенал“ – с благодарност. През лятото искат малко да си починат. Но и ще пороботят. И двамата обичат да планират бъдещето си, а не да губят време в празни неща: „Суетата никога не е преди задълженията“. Костюмите си са бала избрали набързо – един ден не е толкова важен, колкото целият живот, за чиито предизвикателства те не спират да се готвят, включително и с подкрепата на „Арсенал“.

Диана Ранналиева

Продължава от стр. 1

НОВАТА ГРАДИНА НА РЕСТОРАНТ „ОРЕШАКА“: ВЪЛШЕБСТВО И УЮТ

Изненада са специалните съдове върху масите, в които по електронен път се запалва огън. Така уютът на галерията пламък вечер, на качественото вино, на вкусната храна, на светлинното шоу, отразяващо се в кристалните води на езерцата, и, разбира се, любезният персонал те пренасят в друг свят. В свят, където някой се е погрижил да се чувстваш удобно, комфортно, да се отпуснеш и да се наслаждаваш на красотата в живота.

Това на кратко е приказката за новата градина на ресторант „Орешака“, в която от 17 май 2024 година може всеки да се потопи. Градината бе открита от семейство Николай и Силвия Ибушеви, които посрещнаха в красивата майска вечер 200 гости. С наздравца те лично поздравиха дошлите на събитието приятели, колеги, роднини, бизнес партньори, ръководители на местната власт в Казанлък и на областната администрация, представители на бизнеса и абсолютното всички, допринесли с ум и ръце за реализацията на проекта – архитекти, ландшафтни специалисти, дизайнери, строители – от А до Я, специалисти по електроника, осветление, метални конструкции, майстори, изпипали всяко нещо до последния детайл. На всички тях специално благодарим инж. Николай Ибушев, както и на майсторите готвачи, на хората в кухненския бокс, на целия персонал, който не остави без внимание нито един гост, както и на прелестните танцьори от фолклорен ансамбъл „Арсенал“ – усмихнати и талантиливи.

За доброто настроение допринесоха Сандра Александрова и Артур Надосян, които поднесоха на гостите професионални изпълнения на любими евъргрийни – „Една българска роза“ на Паша Христова, Simply the Best на вечната Тина Търнър, български песни, италиански канцонети, руски шлагери и завършиха с кръшни народни хора. Много емоции донесе и завладяващото огнено шоу на FireFly. „Черешката на тортата“ бе красивата зря, която изпълни с многоцветни съзвездия небето. Вълшебството е сътворено. Модерно, уютно, невероятно.

Всеки, който иска да се потопи в тази уникална атмосфера, както и в досегашната градина на „Орешака“, където магията е изпълнена в бяло и зелено, може да звъгне на тел.: 0700 70 717.

Продължава от стр. 1

Арсеналско момиче е подгласничка на Царица Роза '2024

Елена Николаева: Мечтая за своя школа в Казанлък

Първата подгласничка на Царица Роза '2024 е абитуриентка от СУ „Екзарх Антим I“, специалност „Чужди езици“ – английски с немски. Възпитаничка на вокалния педагог Мариана Мъгева, тя е носителка на награди от национални и международни конкурси. Забелязва я най-напред „госпожа Румелия“, музикален ръководител в арсеналската детска градина „Буратино“. Пее постоянно от 4-ти клас. За да се под-

бъде част от царствената тройка Елена копнее от дете.

Деляна Ненова: Избирам Аграрния университет

Деляна е абитуриентка от ХГ „Кирил и Методий“, специалност „Хуманитарни науки“. Избира тази гимназия заради страстта си към литературата, историята и философията. Продължава да ги обича, но

прави нестандартен избор на университет: Аграрния в Пловдив. Признава, че майка ѝ е подсказала посоката, но решението е нейно. Дядо ѝ е „запален“ земеделец, родителите на приятеля ѝ също са агрономи. Двамата избират да учат в Пловдив, но той в друг ВУЗ. Деляна има мечта за свой бизнес, свързан с бъдещата професия на агроном.

Стреми се да намира красивото и в малките неща, да се радва на постигнатите цели. В конкурса Царица Роза участва заради емоцията и вълнуващите преживявания. В семейството арсеналци още са бабата Цветанка Няголова и таткото Веселин Ненов от Завод 0. Деляна има по-малка сестра Божидара. На 24-и май всички се събират вкъщи и после ще изпратят порасналото момиче да празнува своя бал с роклята, която избира светкавично – първата, която вижда в магазина, защото: „Зелена е като очите ми!“.

Нели Енева: Ще помагам на децата

Нели е абитуриентка от ХГ „Св. Кирил и Методий“. Дъщеря е на Павел Енев, за жалост, рано напуснал този свят. Той бе част от колектива на фирменния полигон и е оставил спомене

ни за много добър специалист и прекрасен човек. Майка ѝ дълги години работи като медицински лаборант в казанлъшката общинска болница.

Има по-голяма сестра, която се дипломира в Пловдив и там създава семейство. Освен балета, Нели обича природата и разходките в гората. Мечтае да стане логопед, при това – добър! Сърпичастна е към съдбата на децата със специални потребности и е сигурна, че ще направи всичко възможно, за да им помага.

Диана Рамналиева

МАРИУС КУРКИНСКИ: БЪЛГАРСКИЯТ ЗРИТЕЛ СЕ НУЖДАЕ ОТ СРЕЩА В ТЕАТЪРА СЪС СВОИТЕ ПРЕДЦИ

- Г-н Куркински, огромно благодаря за това, че младите, и не само, имат възможност чрез Вас да се докоснат до българските класици! Имате ли нужда днес от подобно будителство?

- Това за мен е един основен път. Още първите ми спектакли бяха по класически текстове - по Молиер, Чехов, Джулиан Барнс, „Песен на песните“ по библейски текстове, с Андрей Платонов. След това попаднах на Хайтов, към 2006 г. Направих „Стресение“ и усетих, че контактът ми с публиката е много по-силен, когато става чрез български текстове. Театърът е регионално изкуство - аз така го възприемам за себе си. Театърът е за там, където се прави. Не толкова за пътуване, за фестивали, за други страни, той се прави за страната, в която е създаден, и е силен в държавата си.

Когато направих за първи път български моноспектакъл, усетих колко по-силно е въздействието и колко много се нуждае българският зрител именно от среща в театъра със своите предци. Защото това са писатели, които описват нашите прадеди. Театърът е живо изкуство, неговата голяма сила е в това, че се случва на живо всяка вечер, не на запис, не на филм, не е в интернет, не можеш да си го върнеш, запишеш. Хората затова толкова обичат театъра, защото знаят, че се изпълнява само за тях, специално, един път и повече не може да се върне. Той е като една лична среща, лично преживяване, спомен, не може да се сравни с нищо друго. И като такъв, когато текстът е български, пътят е по-директен - за идеите, за въздействието, за посланието, което искаш да отправиш, а те са най-вече за опазването на човешката душа. Това се случва най-вече чрез спомена, включително и за близките, които вече не са сред нас, ние сме едно с тях, ние се молим за тях, те за нас, едно цяло сме... Затова българските текстове са изключително важни в театъра. Особено в българския театър и в това време, което за мен е малко опасно като инвазия отвън, навсякъде - за погубване по някакъв начин на нашата си българска същност чрез имитацията на друг вид живеене и съществуване. Идолопоклонничеството на Запада, всички тези чужди думи, начини на живот, имитирането мен лично много ме притесняват. И лакомията, страстта, с която хората подхождат към това да усложняват нещата. Нашите предци са ни завещали много по-прост и мъдър начин на съществуване от това, което ни се предлага в момента.

Чудомир в тази посока е писал много текстове, също в такова време - 30-те години. Аз играя негови текстове от това време, които е писал във в. „Зора“. Тогава времето също е било такова - българският народ е бил подложен на инвазия от Европа.

Ако бай Ганьо на Алеко тръгва из Европа, то при Чудомир Европа се стоварва върху българина с всичките изисквания, всичко онова, което може да се превземе от нея - с чуждите, обичаите, всичко чуждо, което се настанява тук и връхлита

креккия български народ, който се опитва да запази своята идентичност. И той подхожда доста бранителски, защитава, като осмива в какво се е превърнал българският език от всичките чуждици - френски, руски, английски. Творчеството на Чудомир е един говор на българина, на едно изговаряне на живот, на страстите му, на недостатъците му, на болките

Мариус Куркински

му, на това, което се случва. Чудомир изучава говора, вглежда се в героите и като че ли се отдръпва назад, а извежда героите си. Като че ли той липсва като писател, като че ли са някакви документални изповеди пред нас, пред слушател, който не отговаря. Чудомир с този говор изобличава това, което се случва - заличаването на идентичността на един народ. И сега се случва. Аз го намирам за актуален и затова посегнах към този момент от нашата история - защото нашата съвременност много прилича на 30-те години - инвазия на чуждото. За съжаление, в голяма степен българите спяло приемат това заличаване на спомена за нашите предци.

Ако става въпрос за будителска дейност, аз намирам него за такъв, не мога да нарека себе си будител, нямам такова право и самочувствие. Времето на Чудомир не е толкова отдавна за хилядолетната човешка история, аз го имам като много близък, наш съвременник. Чувствам го, че е сред нас, може би заради големия му талант на писател, художник. Той е изключителен талант и човек, на когото трябва да сме много благодарни.

- Вече два пъти представяте „Нашенец“ в Казанлък, как се чувствате тук, по неговите места и сред неговите хора?

- Той е живял и прекарал голяма част от живота си в Казанлък, творил е тук, не се е поддал да бъде част от някакъв хайлайф, в София. Държал е на родното и аз съм подложен на голямо изпитание в момента. Никога не съм бил толкова близко до автор, когото играя, до неговите родни места, до неговите наследници. Още като пристигнах в Казанлък и видях няколко силуета по улиците, веднага разпознах шрихите от неговите разкази и рисунки.

Правил съм Чудомир през 2012 г., записах няколко негови разказа за телевизия. Тогава идвах в неговата къща, в музея, но сега съзнателно отказах да идвам и да посетя местата, да се вглеждам в местните хора. Исках да погледна на него като на световен писател и автор, не на регионален - който трябва да бъде разбран дори от най-непознати хора, от далечни краища на света - как биха погледнали

на него. Защото той е такъв! Като гражданин на света, писател от световен ранг, нищо, че да речем, първата книга, която съм получил като подарък бе от моята маминка, от Чудомир. От човек, който сам се е учил да пише - тя не е могла да ходи на училище, но се бе научила да чете. Подари ми книга, много личен момент в моя живот... След това моят племенник, на

Азарян бе: винаги ще правиш автори, които усещаш много трудни за себе си, признати от хората. Чудомир е такъв автор. Нареждам го сред най-големите, не само български, а световни автори. Той е модерен автор, даже постмодерен автор. Българската литературна общественост и критика много му дължи. Имало е спор той в кой двор е на литературата - предния, задния, направо оскърбителни. Той въобще не е един хуморист. Той е много дълбок, прочувствен, бих казал, трагичен образ и писател. Неговите герои са страдащи, но той си е направил усилието това да го превърне в радостно преживяване, което не е лесна работа. Изисква голям талант. Скръбта и трагедията, която носят - във всеки разказ става въпрос за страдание. А пък е смешно. Това изисква огромно усилие, най-трудното нещо е. Изисква и любов към образа, към хората, които описваш, които ще го четат. Да не ги затрупаш с още скръб, а да ги поднесеш с радост. Не казвам смешка, забавление. Радост е една друга категория от човешката душевност.

- Когато толкова дълбоко човек е навлязъл в същността на героите си и живее техния живот, може би собственият му минава покрай него. Това обогатява или ограбва?

- Хубав въпрос. В момента имам точно това усещане, че с години моят живот е преминал. Аз нямам такъв. Усещам се дълъжник. Във Варна е баща ми, с него прекарвам повече време. С брат ми. И съм усетил колко съм погубил всичко от личния

Мариус Куркински в моноспектакъла „Нашенец“

идеи, разбирания, вяра, неща, които изповядват, братя. Нашенецът е близкият - другото име на представлението. Така бих го нарекар. Той нищо не би ми казал, според мен. Би го наблюдавал и много добре би го възприел и описал. Щеше да види много материал за творчество. Би бил щастлив да живее в този още по-истеричен и по-луд от онова време свят. За него щеше да бъде благодатна и хубава страна, в която да живее и да твори. Щеше да бъде, според мен, много щастлив. Щеше да има много работа за него - за молива и гумата, както Чудомир обича да се изразява. Тази самокритика към себе си много ми харесва. Разбирам добре посланието и го приемам в живота си като негов съвет - не трябва да се вземаш много насериозно, трябва да си по-критичен, много повече да изискваш от себе си от това, което си постигнал. Като завърших, заветът на моя преподавател проф. Крикор

се вложи много повече, в отношенията ми към родителите, към майка ми, която я няма от 2009 г., и към баща ми. Но това са мои грехове, ще отговарям пред Бога. В работата си можех да бъда по-усърден, повече усилия да вложам там.

- С повече молив или повече гума?

- И двете... Имам 13 моноспектакъла, 30 режисьорски представления, два игрални филма, много телевизионни спектакли... Можеше да бъде повече, но така се е случило. Намирам го като недостатък и се обвинявам. Надявам се да имам време отук нататък да го поправа, живот и здраве да даде Господ.

- Мислите ли и за свои следовници, за някой с Вашата мяра?

- Да, мисля за преподавателска дейност след време или школа, клас. Все още го обмислям. Няколко курса със студенти или да направя школа само за моноспектакъл, да обучавам артисти само за това. Все повече е в ход на обмисляне, пред реализиране, може би.

- Георги Калоянчев се самоопределя като „скупчен извън работата“, а Вие - какъв сте извън сцената?

- Хубаво е и казал, един актьор трябва да е интересен на сцената, а не в заведението, сред компанията. Аз също съм скупчен човек, нямам много приятели, прекарвам времето си все повече в усамотение. Имам си един-двама близки приятели, а и не искам да занимавам хората със себе си. Единственото, което искам да знаят хората за мен е, че съм артист и ги каня да бъдат с мен в залата, театралното пространство.

- Вашето вдъхновение, кое Ви зарежда?

- Нека не звучи крайно, но всичко, което идва само от мен. Звучи брутално, страшно. Преди много черпех вдъхновение от музика, представления, автори, но вече е такова време, че човек трябва да изважда само от себе си - каквото има, каквото му е дал Господ. До тази смразяваща истина съм достигнал. Такова е и представлението, което направя. То започва просто, без никакво внушение - притъмнява залата и само аз излизам. Няма музика. И започвам на живо да изваждам една част от себе си. Няма време за вдъхновение вече за мен, вече почти не слушам и музика, може би в това Господ ме насочи последните години. Откакто съм и в православната църква, там нещата са по-сурови като изисквания за човек, който се занимава с театър. Като си се хванал, каквото ти е дадено, докрай него ще гониш, няма да търсиш чужди неща...

Парадоксално, но се оказва трудно, по-обучаващо актьорски и по-полезно, в по-малките зали, в по-малък кръг хора. Там усещам почти всеки човек, усещам къде се намира енергията. В голямата зала сякаш говоря само на един човек, а в малката - на всеки поотделно. Интересно е и така продължава обучението ми в актьорското майсторство и в режисурата. Чрез всяко отделно представление.

- Обръщайки се назад, къде е могло да вложите повече енергия?

- В работата. Не говоря за личен живот, защото там всичко е погубено. Там е трябвало да

СТОЯН МИХАЙЛОВСКИ

Авторът на „Върви, народе възродени“

Стоян Михайловски /1856-1927/ е български писател и поет, баснописец, публицист и общественик. Автор е на стихотворението, посветено на Светите братя Кирил и Методий, превърнало се в химн на българската просвета, известен като „Върви, народе възродени“. Михайловски завършва право във Франция. Работи като адвокат, съдия, учител, редактор. Активно участва в дейността на Македано-одринската организация, председател е на Върховния комитет. Член е на Българското книжовно дружество, дн. БАН. Три пъти е избран за народен представител.

Творчеството му е жанрово многообразно – епиграми, басни, публицистика, поеми, драми. Струдничи на различни вестници и списания – „Деница“, „Мисъл“, „Наш живот“ и др. Негови творби са издавани многократно.

На фасадата на дома му на ул. „Петър Парчевич“ в София е поставена паметна плоча. На жилищната кооперация, издигната на мястото на къщата, в която е живял в Русе и в която е създал текста на химна, е поставен паметен знак.

Родът. Стоян Николов Михайловски произлиза от виден чорбаджийски род. Роден е на 7 януари 1856 г. в гр. Елена в семейство с шест деца. Баща му, Никола Михайловски, бил книжовник, съставител на учебници, един от теоретичните на Търновската правописна школа, преводач от гръцки и руски език. Стоян е племенник на търновския митрополит Иларион Макариополски. Негов родственик е и митрополит Иларион Доростолски.

Образованието. Учи в Елена и Търново. През 1872 г. завършва Френския султански лицей „Галатасарай“ в Цариград, където започва литературната си дейност. Първата му публикация е сказката „За нравствеността на един народ“, е в цариградското списание „Читалище“. Две години участва в Дойран, след което през 1874 г. заминава за Франция и учи право в университетите в Ексан-Прованс. Образованието му е прекъснато от Освободителната война, завършва го през 1883 г.

В България. През време на Освобождението, - пише Михайловски, - се върнах и станях адвокат в Търново, дете плеврирах някои шумни дела, а после поех съдийска длъжност в Свищов, София и другаде“. След това бил главен секретар в Министерството на правосъдието и началник на отделение в Министерството на външните работи.

Участвал в борбите за освобождение на Македония и Одринско, бил председател на Върховния македано-одрински комитет. През 1882 г. става дописан член на Българското книжовно дружество, дн. БАН, а от 1898 г. е неин действителен член. През 1886-1887 г. е избран за народен представител в третото Велико народно събрание. По-късно бил два пъти депутат и в Обикновеното народно събрание. През 1887 г. работи в Русенския апелативен съд, след което три години е учител по френски в Русенската мъжка гимназия. От 1892 г. е преподавател по френски език и литературна история във Вишето училище, дн. Софийски университет. Става доцент, а по-късно и професор.

Срещу Фердинанд I. Михай-

ловски бил приближен на княза. Той го канел в двореца, ценял образоваността и съвършения му френски език. Но поетът не изпитвал никакво преклонение пред силните на деня, умел да печели врагове.

През 1886 г. напуснал ВНС, защото депутатите се готвели да избере отново княз с немски произход – Фердинанд. В поредица от статии той критикувал монарха за пагубната му политика за България и по македонския въпрос, обвинил го и в подкуп на софийската преса. Заради статията „Потайностите на българския дворец“ бил уволнен от университета и осъден за 7 месеца затвор. Кирил Христов и Антон Страшимиров се застъпили и затворът бил заменен с условна присъда.

Творчеството. След Освобождението Михайловски бил третият в тройката на българската литература, заедно с Вазов и Величков. Творчеството му обхваща много жанрове – епиграми, афоризми, басни, пародии, публицистика, философско-моралистични творби, поеми и драми. Прекрасната му балада „Боян магьосникът“ е първото поетично възпроизвеждане на този образ у нас.

По време на войните, 1912-1918, пише стихове, възхваляващи българското оръжие и дух. Най-известно е стихотворението му „Напред!“. Поетът смятал, че животът е битка, в която непрекъснато трябва да се върви напред; че и поразен, трябва да бъдеш прав и пръв.

Характерна черта на произведенията му е философската им насоченост. От 1892 г. пише за сп. „Мисъл“. С приятелите си – д-р Кръстьо Кръстев, Пенчо Славейков, Алеко Константинов, Кирил Христов и Петко Тодоров, всяка вечер водели безкрайни разговори на всякакви теми.

Политическата сатира е водещ похват в творчеството му. Осмианетно на негативните черти на обществото достига своя връх в „Книга за българския народ“ от 1904 г. Д-р Кръстев го сочел като голям поет-сатирик: „Силата на неговата реч няма равна на себе си. Това не са думи, а гръмотевични удари, които зашеметяват читателя и го правят да настръхва“.

Всеучилищният химн. Стихотворението, посветено на Кирил и Методий, Михайловски създава в Русе. Племенницата му София Иванова свидетелства, че това е станало в къщата, в която живеел със съпругата си. Той не можел да се помири с факта, че учащата младеж празнува мълком деня на светите братя. Затова спонтанно, за една нощ – на 15 април 1892 г., написал „Върви, народе възродени“.

На сутринта дал текста на учителя Атанас Паунов с молба да създаде подходяща музика, да го разучи с учениците и те да манифестират с него на празника. Музиката обаче по дух не отговаряла на съдържанието и химнът останал само стихотворение.

Като всеучилищен химн текстът придобива известност, след като Панайот Пипков – тогава учител по музика в Ловеч, написал мелодията към него. Докато един от учениците вдъхновено четял стихотворението „Св. Св. Кирил и Методий“, Пипков внезапно станал и започнал да пише нотите върху черната дъска. Още преди края на часа мелодията била завършена и учениците я разучили и запели. Така се ражда празничният химн „Върви, народе възродени“. За пръв път той е изпълнен на 11 май 1901 г. в Ловеч. През 1902 г. за Деня на българската просвета и славянската писменост песента била подета от всички училища в страната.

Личният живот. Стоян Михайловски бил високо ерудиран човек, но имал непокорен характер. Обичал да убеждава с гръмовния си глас и често се забърквал в скандали. През 1887 г., като съдия в Русе, той, на 31 години, се жени за 21-годишната високообразована и красива вдовица Райна Петрович – дъщеря на русенеца Георги Петрович-Чохаджията. Вдигнали тежка служба, били много застъпиви. В дома на заможня си тъст писателя, вече без материални затруднения, се отдал на литературните си занимания.

През 1892 г. се преместили в София. Там се родило момченцето им, живяло само 17 дни – дойката заразшила и детето, и майката с червен вятър. Смъртта покрусила родителите. Михайловски задълго се затворил в кабинета си и работел до изнемога. Но, след като се посъзвел, отишъл в другата крайност. Цяла София коментирала авантюрите му, украсявала ги и с измислици. Той обаче не се притеснявал. Демонстративно се разхождал в Борисовата градина с много по-младата и красива учителка Невяна Богоева-Манолова. Толкова бил увлечен, че и обещал да се разведе. Но скоро той се омъжила за по-заможен господин.

За да сплоти семейството, Георги Петрович купил на Райна и Стоян

къща на ул. „Раковски“. Но семейната хармония била пропукана. Отчужденият от съпругата си Михайловски бил нервен и избухлив. Тя тежко преживявала промяната. Неочаквано писателят започнал болезнено да я ревнува от зъболекаря й. Търпението на Райна се изчерпало. Тя записала в днев-

ховна връзка“. Тя дълбоко страдала, но за пред хората наричала любовното увлечение на мъжа си „духовно приятелство“.

Мадам често гостувала в дома на Михайловски. Дълги часове двамата прекарвали в кабинета му – четяла работите му, преди да ги е дал за печат. През 1919 г. Ламбрам заминава за Париж и така голямата любов угасва... С години Райна молела съпруга си да осиноят дете, но той мъчал. Съгласил се през 1927 г. – годината на смъртта му. Константин Саев израснал в дома им, но за него се грижила само основицелката.

Манията. „След 1901 г. Стоян се разболя. Някаква неврастения, - разказва Райна Михайловска. - През 1905 г. го пенсионираха. Пенсията бе добра, но той бе много болен, казваше: „Душа ме боли“. Промени се коренно. Вманиащи се на тема чистота. Навсякъде виждаше микроби, бактерии, бацили. Ако на улицата се ръкува без ръкавици, въреще се у дома да се измие“.

Писателят престанал да пуши, станал вегетарианец. Плодовите и зеленчуците миели със сапун. Имал отделни прибори за хранене, чашата му трябвало да блести, а по дрехите му да няма и прашичка. Перели бельото му отделно, а въжето за простирание перели със сапун. Той сам простирил и прибрал дрехите си, не допускал други дрехи да съхнат на простора.

Никде не ходели, приятелите им се отдръпнали. От време на време ги посещавал само Пенчо Славейков. „Бях доволен от живота си. Ценях високо Стоян. Харесвах го. Обичах по своето му хората. Той бе човек стихия, словото му поразяваше, но беше безкрайно непрактичен“, споделя Михайловска.

Краят. През 1927 г. здравето на писателя се влошило. Старата му болест – възпаление на проста-

ника си: „Ти си много погълнат от любовната работа. Не ти остава никак време за мен“. И една вечер поела 10 грама хинин и изпаднала в безсъзнание. Случайно я открила домашната прислужница. Потресен, Михайловски също поискал да сложи край на живота си. Лекарите спасили Райна, но съобщили, че временно ще остане слаба.

Д-р Борис Андреев, племенник на Райна, разказва продължил от любовната работа. Майката прибрала дъщеря си в Русе. Там тя постепенно се оправила, прогледнала и даже започнала да се готви да се върне в София. Родителите й обаче били категорични: „Ако действително още държи на теб, да дойде да живее в Русе!“ Така Михайловски заживява с Райна в дунавския град – нов и голям дом, подарен им от нейните родители. Но скоро отново се премества в София, в собствената двуетажна къща на ул. „П. Парчевич“. Кабинетът на поета бил на втория етаж, без позволенията му никой не смее да припари там.

Но през 1912 г. се случило ново изпитание. Михайловски срещнал жената на своя живот – интелигентната францужойка Маргарита Ламбрам-Стойчева, съпруга на сточичен лекар. Била великолепа събеседничка, в дома й се събирали най-известните български интелектуалци. Писателят бил изцяло заляпен от нея. „Беше малко кучичка, но образована, приятна, отлична пианистка“, - описва я съпругата Райна. - Всяка сряда даваше концерти за „Мисъл“. Запален почитател на Франция и всичко френско, Стоян се сближи с нея и имаха нежна ду-

С Райна

тата, му причинявала непоносили болки. Спешно го оперирали, но настъпило фатално усложнение. На 3 август с г. Стоян Михайловски умира на 71 години. На погребението му в Централните софийски гробища дошли малко хора, денят бил необикновено горещ. Желанието му да бъде погребан до Иван Вазов не било изпълнено, братята на Вазов не позволили.

Мария Рашкова

Издателски съвет: Николай Ибушев, Владимир Чучумишев, Янко Запрянов, Добрин Драгнев, Петя Папазова, Иван Иванов.
Редакция: Юлия Младенова - гл. редактор, Диана Нейчева, Мария Рашкова, Димитър Бахчеванов, Невена Атанасова, Искра Буюклиева, Венко Юнаков. Със съдействието на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в „Арсенал“ АД.

За връзка с редакторите на „Трибуна Арсенал“: e-mail: tribuna.arsenal@gmail.com; Юлия Младенова: 0882 98 70 14, e-mail: julia_mladenova@abv.bg, Диана Рамналиева, e-mail: di_ramnalieva@abv.bg; Мария Рашкова: 0882 98 70 12, mvrashkova@abv.bg; Димитър Бахчеванов: 0888 21 01 00